

2. 1. 2017

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo na informace o zdravotním stavu a nakládání s nimi

U lékaře jsme v průběhu svých životů byli asi všichni. Umíme si ale správně zodpovědět na otázky typu, zda nám může lékař zamlčet informace týkající se našeho zdravotního stavu či kdo všechno má právo získat informace o našem zdravotním stavu a za jakých podmínek? V následujícím článku bych se rád zaměřil na právní úpravu povinnosti lékaře informovat pacienta o jeho zdravotním stavu a s tím spojené komplikace.

Právní zakotvení povinností poskytovatele zdravotních služeb

Základním právním předpisem pro danou problematiku je zákon č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách (dále jen „Zákon“). Zákon vychází z Úmluvy o lidských právech a biomedicíně[1] (dále jen „Úmluva“), která upravuje základní rámec práv a povinností ve vztahu k poskytování zdravotních služeb. Úmluva v článku 10 obsahuje základní vymezení ochrany soukromí a práva na informace, když stanovuje, že každý má právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o svém zdraví. Zároveň přiznává každému právo seznámit se s veškerými informacemi o jeho zdravotním stavu. Ve výjimečných případech, pokud je to v zájmu pacienta, může zákon uplatnění práv podle této Úmluvy omezit. Obecnou úpravu v článku 10 Úmluvy blíže konkretizuje Zákon v části IV., hlavě I., kde jsou upravena práva pacienta.

Náležitosti sdělení o zdravotním stavu

Práva na informace se konkrétně týkají §31 až §33 Zákona. V §31 odst. 1, písm. a) Zákon uvádí, že poskytovatel zdravotních služeb „je povinen zajistit, aby byl pacient srozumitelným způsobem v dostatečném rozsahu informován o svém zdravotním stavu a o navrženém individuálním léčebném postupu a všech jeho změnách“. Informace musí obsahovat pokud možno příčinu nemoci, navrhovaný postup další léčby, včetně popisu možných rizik pro pacienta. Dále musí být pacientovi sděleny jiné možnosti léčby, jejich vhodnost, přínos a rizika. Zde je třeba poukázat na častý nedostatek v praxi, kterým je dle mého názoru nedostatečné informování pacientů ze strany lékařů o možných alternativách v postupu léčby. Lékaři bohužel v některých případech pacientovi prezentují pouze jimi preferovanou variantu léčby, což není plně v souladu s požadavky Zákona.

V souvislosti se sdělením informací o zdravotním stavu má pacient dále právo klást doplňující otázky vztahující se k jeho zdravotnímu stavu a poskytovatel zdravotních služeb, nejčastěji prostřednictvím ošetřujícího lékaře, má povinnost tyto otázky srozumitelnou formou zodpovědět. Zde je třeba zdůraznit požadavek srozumitelnosti, který nebývá snadné vždy dodržet. Zároveň je třeba upozornit, že pokud pacient lékaři oznámí, že všechno pochopil, přičemž toto tvrzení se později ukáže jako

nepravdivé, není možné za vzniklou situaci vinit lékaře.

Poskytování informací o zdravotním stavu třetím osobám

Pacient musí být zároveň poučen o možnosti vzdát se práva na informace o zdravotním stavu dle §33 Zákona a možnosti určit osoby, kterým budou informace o zdravotním stavu sděleny. Stejně tak má pacient právo určit osoby, kterým informace sděleny být nesmí. Obě tato rozhodnutí pacienta musí být zaznamenána do zdravotnické dokumentace v souladu s vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. [98/2012](#) Sb., o zdravotnické dokumentaci. Tato vyhláška stanovuje minimální požadavky na záznam ve zdravotnické dokumentaci týkající se souhlasu s poskytováním informací. Mimo výše uvedené náležitosti jde například o povinnost uvést informaci, zda určené osoby mohou vyslovit souhlas nebo nesouhlas s poskytnutím zdravotních služeb pacientovi, pokud tak nemůže učinit pacient sám. Dále jde o určení, jakým způsobem je možné těmto osobám informace sdělit (telefonicky, emailem, SMS atd.).

Z výše uvedeného pravidla poskytování informací se souhlasem pacienta existují zákonné výjimky. Zejména pokud neexistuje dříve vyslovené přání v souladu s §36 Zákona a současně pacient není schopen, vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, sdělit seznam osob, kterým je možné informace sdělit, pak mají právo na informace osoby blízké. Vymezení pojmu osoba blízká nalezneme v §22 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník. Pojetí osoby blízké je poměrně široké a v praxi může pro zdravotnické pracovníky činit problém rozlišit, zda se opravdu jedná o osobu blízkou, či nikoliv. Pokud pacient vyslovil zákaz sdělování informací určitým osobám, potom je možné těmto osobám sdělit pouze ty informace, které jsou nezbytné ve vztahu k ochraně jejich zdraví. Zákaz podávat informace se dále nepoužije v případech, kdy je možné informace sdělit bez souhlasu, zejména v případech předávání informací nezbytných pro zajištění návaznosti poskytovaných zdravotních služeb nebo pokud jde o sdělování údajů pro potřeby trestního řízení. Stejná pravidla platí pro informace o zemřelé osobě. Právo na informace mají osoby blízké, a pokud některou z nich zemřelý předem vyloučil, tak se jí informace poskytnou pouze v nezbytných případech pro ochranu zdraví této osoby.

Terapeutické privilegium

Pod pojmem terapeutické privilegium se rozumí možnost lékaře zadržet informace o nepříznivé diagnóze nebo prognóze zdravotního stavu pacienta, ale pouze v nezbytně nutném rozsahu a po nezbytně nutnou dobu. To vše je možné pouze za splnění podmínky, že jde o informaci, kdy lze důvodně předpokládat, že by sdělení takové informace mohlo pacientovi způsobit závažnou újmu na zdraví. Z výše uvedeného jsou v §32 odst. 2, písm. a) až c) Zákona stanoveny výjimky. Jde zejména o případy, ve kterých by sdělení informace umožnilo pacientovi podniknout preventivní kroky zabraňující zhoršení jeho zdravotního stavu nebo podstoupit včasnou léčbu. Dále jde o situace, kdy je pacientův zdravotní stav rizikem pro jeho okolí a případy, kdy pacient výslovně požádá o sdělení přesné a pravdivé informace z důvodu vypořádání osobních záležitostí.

V praxi se bohužel vyskytují i případy, kdy poskytovatel zdravotnických služeb neumožnil řádný přístup do zdravotnické dokumentace ani osobě, o které byla tato dokumentace vedena. Evropský soud pro lidská práva (ESLP) řešil v rámci rozhodnutí ve věci K. H. a další proti Slovensku[2] situaci, kdy byla pacientům odepřena možnost pořízení kopií ze zdravotnické dokumentace. ESLP ve svém rozhodnutí vyhověl stěžovatelkám, které namítaly, že nemožnost pořízení kopií, ze zdravotnické dokumentace jim znemožňuje řádným způsobem hájit svá práva před soudem, a tím porušuje čl. 6 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.[3]

Závěr

Závěrem lze shrnout, že nakládání s informacemi o zdravotním stavu pacientů podléhá přísným omezením, kdy rozhodujícím faktorem pro zpřístupnění informací je souhlas pacienta. Tento souhlas může být zaznamenán do zdravotnické dokumentace preventivně již předem. Dále je třeba připomenout, že pacient má v případě, že o to požádá, právo na sdělení kompletních informací o svém zdravotním stavu a zároveň má právo nahlížet do zdravotnické dokumentace a z té si případně činit kopie. Všechna výše zmíněná práva mají dle mého názoru zajistit lepší informovanost pacientů ve vztahu ke zdravotní péči jim poskytované, což považuji za přínosné a nezbytné při korektním nastavení vztahu pacient – lékař.

Mgr. Jan Urban,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Sdělení č. [96/2001](#) Sb.m.s. Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicině.

[2] Rozhodnutí ESLP ze dne 28.4.2009 ve věci K.H. a další proti Slovensku, stížnost č. 32881/04.

[3] Sdělení č. [209/1992](#) Sb. Federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě – základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)